

EGYETEMI KÖNYVTÁR
ÉS LEVÉLTÁR
SZÉCHENYI EGYETEM

EKL STRATÉGIA 2026-2030

Tartalom

I. Bevezető	3
II. Küldetés és vízió	5
III. Helyzetelemzések	5
IV. Stratégiai irányelvek	7
V. Stratégiai pillérek és célok	8
1. Tanulástámogatás és hallgatói élmény fejlesztése	8
2. Kutatástámogatás, gyűjteményfejlesztés és digitális infrastruktúra	8
3. Publikálástámogatás és tudománymetria	9
4. Nemzetközi kapcsolatok és nemzetközi rangsorokhoz kapcsolódó tevékenységek	9
5. Nyilvános könyvtári szerep: harmadik missziós tevékenységek és közösségi szerepvállalás	9
6. Minőségbiztosítás és szervezetfejlesztés	10
VI. Végrehajtási terv	11
Záradék	13

I. Bevezető

Az egyetemi könyvtár a felsőoktatás és a tudományos élet meghatározó infrastruktúrája, amely az egész életen át tartó tanulás alapintézményeként támogatja a tudás megszerzését, létrehozását és megosztását. A gyorsan változó globális, technológiai és tudományos környezetben szerepe egyre inkább túlmutat a hagyományos gyűjteménykezelési feladatokon: aktív partnerként kapcsolódik az oktatás, a kutatás és az innováció folyamataihoz, miközben meghatározó szerepet vállal a tudományos kommunikáció és a tudásmegosztás formálásában.

A stratégia abból az alapvetésből indul ki, hogy az egyetemi könyvtár a tudományos ökoszisztéma integráns része. Infrastruktúrájával, információközvetítő és kutatástámogató szolgáltatásaival, valamint közösségformáló tevékenységével hozzájárul a hallgatói sikerességhez, a kutatási kiválósághoz és az intézmény társadalmi hatásának erősítéséhez. A könyvtár célja, hogy minőségi, felhasználóközpontú és a nemzetközi trendekhez illeszkedő szolgáltatásokat, valamint rugalmasan használható tanulási tereket biztosítson az egyetemi közösség számára.

A Széchenyi István Egyetem Egyetemi Könyvtár és Levéltár (EKL) 2030-ig szóló stratégiája arra törekszik, hogy a könyvtár meglévő erőforrásaira, szakmai tapasztalataira és hagyományaira építve határozza meg azokat a fejlesztési irányokat, amelyek választ adnak a digitalizáció, a mesterséges intelligencia, a nyílt tudomány, a nemzetközi és a fenntarthatóság kihívásaira. A stratégia egyben keretet biztosít a könyvtári szolgáltatások folyamatos megújításához és az intézményi célokhoz való illeszkedéshez.

A stratégiai tervezés során a könyvtár benchmarking megközelítést alkalmazott: egyrészt értékelte az előző stratégiai ciklus tapasztalatait és fejlesztési területeit, másrészt figyelembe vette számos elismert hazai és nemzetközi egyetemi könyvtár jógyakorlatait. A nemzetközi példák azt mutatják, hogy a korszerű felsőoktatási könyvtárak működésének középpontjában a kutatás támogatása, a digitális tudásinfrastruktúra fejlesztése, a nyílt tudomány előmozdítása és a felhasználóközpontú szolgáltatásfejlesztés áll.

A nemzetközi benchmark során több vezető egyetem könyvtári stratégiáját vizsgáltuk, különös tekintettel az Oxfordi Egyetem, a Harvard Egyetem és a Leideni Egyetem gyakorlatára. A partnerintézmények stratégiai dokumentumai jellemzően átfogó környezeti elemzésre épülnek, és jól strukturált prioritásrendszert alkalmaznak, amely stratégiai célkitűzéseken és mérhető indikátorokon keresztül kapcsolja össze a hosszú távú célokat az operatív működéssel. Az amerikai egyetemek esetében különösen hangsúlyos a stakeholder-alapú tervezés, amely a hallgatók, kutatók és oktatók igényeinek bevonásával biztosítja a szolgáltatások felhasználóközpontú fejlesztését, míg a nyugat-európai intézmények gyakran narratív, „storytelling” megközelítéssel mutatják be a könyvtár jövőbeli szerepét az egyetemi ökoszisztémában.

A hazai benchmark során az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Pécsi Tudományegyetem és a Budapesti Corvinus Egyetem könyvtárainak stratégiai gyakorlatait elemeztük. Ezek az intézmények elsősorban az egyetemi stratégiához való szoros illeszkedésre, a szervezeti integráció erősítésére és a szolgáltatások hatékonyságának növelésére helyezik a hangsúlyt. Az ELTE esetében a könyvtári stratégia az egyetemi intézményfejlesztési tervbe integráltan jelenik meg, a Pécsi Tudományegyetem modellje a könyvtári hálózat együttműködésére épül, míg a Budapesti Corvinus Egyetem könyvtára a teljesítménymérésre, az ügyfélközpontú szolgáltatásfejlesztésre és a fenntartható működésre alapozott stratégiai megközelítést alkalmaz. A partnerintézmények gyakorlatának elemzése alapján megállapítható, hogy a korszerű egyetemi könyvtárak fejlesztési irányai elsősorban a kutatás támogatására, a digitális tudásinfrastruktúra fejlesztésére, a nemzetközi láthatóság erősítésére, valamint a szolgáltatások minőségbiztosítására koncentrálnak.

A 2026–2030-as időszak stratégiai tervének célja, hogy meghatározza azokat a prioritásokat és fejlesztési irányokat, amelyek mentén a könyvtár tovább erősítheti szerepét az egyetem tudományos és oktatási infrastruktúrájában. A stratégia hat kiemelt prioritásra épül, amelyekhez konkrét stratégiai célkitűzések és mérhető eredmények kapcsolódnak. E keretrendszer lehetővé teszi, hogy a könyvtár működése átlátható, értékelhető és folyamatosan fejleszthető módon támogassa az egyetem nemzetközi versenyképességét, tudományos teljesítményét és társadalmi beágyazottságát.

II. Küldetés és vízió

Küldetés

Az EKL az egyetem tudásinfrastruktúrájának központi elemeként támogatja az oktatást, a kutatást és az egyetemi közösség fejlődését magas színvonalú, ügyfélközpontú, nemzetközi trendekhez igazodó szolgáltatásokkal, információforrásokkal és korszerű térhasználati lehetőségekkel. Célja egy modern, nemzetközileg versenyképes, felhasználóközpontú egyetemi könyvtár, amely a digitális és fizikai terek integrációjára épít.

Vízió, jövőkép

Az EKL Nyugat-Magyarország egyik leginnovatívabb egyetemi könyvtára és levéltára, amely:

- támogatja az oktatás és kutatás minden fázisát,
- fejleszti a digitális és információs kompetenciákat,
- erősíti az egyetem nemzetközi jelenlétét,
- nemzetközileg versenyképes szolgáltatási modellt működtet,
- és a térség aktív közösségi szereplője.

III. Helyzetelemzések

Politikai tényezők. A könyvtári és levéltári működést jelentősen befolyásolja a felsőoktatási és kulturális irányítás átalakulása. Erősödő elvárás a nemzetközi rangsorokban való jobb szereplés, ami növeli a publikáció- és tudományometriai támogatás szerepét. Folyamatos kihívást jelent a nemzetközi hallgatói létszám növekedése és az élethosszig tartó tanulás prioritása.

Gazdasági tényezők. A tudományos adatbázisok árának emelkedése, a devizaárfolyamkockázat és a magas infláció terheli az intézmények gazdálkodását. Ezek a beszerzéseket és a bérpolitikát egyaránt szűkítik. Pozitívként megjelennek a hazai pályázati források (minisztériumi, NKA), ugyanakkor hiányoznak a nagy volumenű fejlesztési programok, az uniós források korlátozott hozzáférése miatt. Az életszínvonal minőségi csökkenése új, potenciális használói rétegek számára is vonzóvá teszi a könyvtárhasználatot.

Társadalmi tényezők. A felhasználói igények jelentősen átalakultak: előtérbe került a digitális hozzáférés, az online kommunikáció és a közösségi terek szerepe. A könyvtár ugyanakkor tudatosan törekszik a személyes jelenlét és közösségépítés megőrzésére. Kiemelt kihívás a közgyűjteményi munka alacsony társadalmi presztízse. A felsőoktatási és a kulturális szektorból hiányzik a megfelelő kompetenciákkal rendelkező munkaerő, jellemző az elöregedő munkatársi állomány, valamint a fiatalok kivándorlása. A társadalmi különbségek növekedése erősíti a könyvtár esélynövelő, közösségi szerepét.

Technológiai tényezők. A gyors technológiai fejlődés – különösen a mesterséges intelligencia, a felhőalapú megoldások és a digitalizáció – egyszerre jelent lehetőséget és kihívást. A repozitóriumok fejlesztése, a digitális adatbázisok használata, valamint az online munkavégzés új működési modelleket tesz lehetővé. Kockázatot jelent ugyanakkor, hogy a munkatársak digitális felkészültsége nem azonos szintű.

Jogi tényezők. Gyakori és kiszámíthatatlan jogszabályváltozások hatása. Meghatározó tényezők a szerzői jog, a GDPR, az Open Access követelmények, valamint a szakdolgozatok nyilvános hozzáféréseinek kötelezettsége. Kockázatot jelenthet a jogszabályok túlzottan szigorú értelmezése, valamint a demokratikus működéssel kapcsolatos bizonytalanságok.

Erősségek. Az EKL erősségei közé tartozik a jó infrastruktúra, a megújult terek, a magasan képzett, nyelvtudással rendelkező munkatársi állomány, valamint a hallgatóközpontú szemlélet. Jelentős értéket képviselnek a kiállítások, gyűjtemények, a sokszínű kreatív szolgáltatások, az egyetemi elismerés és a nemzetközi hallgatók felé tett lépések. A pályázati tapasztalat a további saját fejlesztésekhez (például adatbázisok) stabil alapot jelentenek.

Gyengeségek. Gyengeségként jelenik meg a bonyolult adminisztráció, valamint az elektronikus dokumentumok korlátozott elérhetősége. Problémát okoz a fizikai tárolókapacitás, az informatikai és nyelvi kompetenciák egyenetlensége, illetve a túlterheltség veszélye.

Lehetőségek. Kiemelt lehetőség a mesterséges intelligencia alkalmazása, a digitális transzformáció, a Citizen Science - Községi Tudomány, valamint a stabil egyetemi gazdálkodás. A sikeres pályázatok, a szolgáltatási terek sokoldalú használata és az emberi erőforrás fejlesztésének támogatása további fejlődési irányokat nyit.

Veszélyek. Veszélyt jelent a könyvtáros szakma alacsony presztízse, a könyvtárak új feladatainak megfelelő kompetenciákkal rendelkező szakemberek hiánya. A devizaárfolyam- és inflációs kockázatok, az EU-s források kiesése, valamint az intézményen belüli együttműködés hiányosságai. Kiemelt kockázatot jelentenek a központi irattár hiánya, a természeti károk, járványhelyzetek.

IV. Stratégiai irányelvek

A fenti helyzetelemzés alapján az EKL stratégiai válasza a következő irányelvekre épül. Az EKL az élethosszig tartó tanulás alapintézményeként aktívan integrálja a transzverzális kompetenciafejlesztést az oktatási folyamatokba és az egyetem tehetségmenedzsment rendszerébe. A kutatói életciklus teljes ívét lefedő, különösen a pálya elején nyújtott tanácsadással támogatja a publikációs eredményességet és a kutatói kiválóságot. Az egyetem nemzetköziesítési stratégiájához illeszkedve a könyvtár bekapcsolódik a nemzetközi felsőoktatási és könyvtári hálózatokba, mobilitási programokba, valamint közvetíti a nemzetközi jogyakorlatokat az Open Science, disszemináció és tudománymetria területén. Kiemelt figyelmet fordít a nemzetközi hallgatók és kutatók integrációjára.

Átfogó célunk az innovatív fókusz erősítése digitális és technológiai megoldások segítségével, a felhasználóközpontú és hatékony szolgáltatások fejlesztése érdekében. Ennek része a mesterséges intelligencia alkalmazása, a munkatársak és használók digitális kompetenciáinak fejlesztése, valamint új, pilot jellegű digitális szolgáltatások kialakítása az egyetemi irányelvek figyelembevételével. A tudástranszfer és az innováció fenntartható megvalósítását hazai és nemzetközi együttműködésekkel támogatjuk.

A könyvtár működésének tudatos, mért adatokkal alátámasztott nyomon követése a PDCA-elv mentén biztosítja a szolgáltatások folyamatos fejlesztését és az egyetemi célokhoz való következetes illeszkedést. A monitoring kiterjed a hallgatói elégedettségre, a használati és publikációs adatokra, a könyvtári dokumentumok láthatóságára, valamint a nemzetközi együttműködésekre és közösségi aktivitásokra, elősegítve a tudatos döntéshozatalt és erősítve a könyvtár szakmai és társadalmi szerepét.

V. Stratégiai pillérek és célok

1. Tanulástámogatás és hallgatói élmény fejlesztése

Stratégiai cél: Az EKL az egyetemi tanulási folyamat aktív partnere és ezzel hozzájárul a tanulók sikerességéhez, kompetenciafejlesztéséhez és elégedettségéhez.

Főbb intézkedések

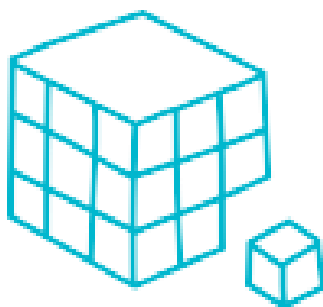
- Könyvtár- és adatbázishasználat, valamint kutatómódszertan oktatás beépülése az egyetemi képzés minden szintjén.
- Hallgatói szolgáltatások fejlesztése: SzakdogaPara, InfoShare, diplomaleadó, szaktájékoztató.
- Tanulási terek és közösségi helyek korszerűsítése: rugalmasan használható tanulótér, csoportmunka helyek, relax zónák — ösztönözve az együttműködést és a kreativitást.
- Célzott kapcsolódás középiskolai tehetségprogramokhoz és egyetemi onboarding folyamathoz.

2. Kutatástámogatás, gyűjteményfejlesztés és digitális infrastruktúra

Stratégiai cél: Korszerű információs infrastruktúra és gyűjtemény biztosítása, amely támogatja a tudományos kiválóságot, a publikációs tevékenységet és a tudásmegosztást.

Főbb intézkedések

- Dinamikus gyűjteményfejlesztés (nyomtatott, elektronikus, adatbázisok).
- Integrált könyvtári rendszer folyamatos fejlesztése és karbantartása.
- Könyvtári- és levéltári terek állományvédelmi szempontok szerinti fejlesztése.
- Digitális repozitórium és levéltári digitalizálási projektek kiterjesztése.
- Kutatási dokumentumok, doktori dolgozatok és sport/egyetemtörténeti anyagok szabványos feldolgozása.
- Hazai és nemzetközi kutatási trendek követése összhangban az egyetem irányelveivel.
- Adatbázisokhoz kapcsolódó szolgáltatások és adatkezelési kompetenciák támogatása.

3. Publikálástámogatás és tudománymetria

Stratégiai cél: Hatékonyabban támogatni az egyetemi oktatók, kutatók és PhD-hallgatók publikációs eredményességét, valamint növelni az intézmény tudományos láthatóságát.

Főbb intézkedések

- Az egyetemhez kapcsolódó szakcikk és publikációk feldolgozása, karbantartása.
- Publikálástámogatási tanácsadás biztosítása.
- Tudománymetriai elemzések elvégzése az egyéni és intézményi teljesítmények meghatározása érdekében, különös tekintettel a nemzetközi rangsorok által meghatározott definíciókra és elvárásokra
- Egyetemi folyóiratok működésének támogatása, nemzetközi láthatóságának növelése, indexelésének elősegítése nemzetközi adatbázisokban
- Hazai és nemzetközi publikálási trendek (pl. Open Access) követése összhangban az egyetem irányelveivel.
- Az egyetem tudományos teljesítményét monitorozó adatbázis létrehozása.

4. Nemzetközi kapcsolatok és nemzetközi rangsorokhoz kapcsolódó tevékenységek

Stratégiai cél: Az EKL erősítse nemzetközi beágyazottságát, és váljon aktív szereplővé a felsőoktatási könyvtári és információs szakmai hálózatokban. Tevékenységével támogassa az egyetem nemzetközi láthatóságát és elősegítse a nemzetközi felsőoktatási rangsorokban való megjelenést.

Főbb intézkedések

- Nemzetközi hallgatók és kutatók integrációjának támogatása célzott felhasználóközpontú szolgáltatások fejlesztésével.
- Aktív részvétel nemzetközi könyvtári szervezetekben és hálózatokban.
- Nemzetközi kapcsolatok erősítése és szakmai konferenciák szervezése.
- A nemzetközi felsőoktatási rangsorokhoz kapcsolódó feladatok.

5. Nyilvános könyvtári szerep: harmadik missziós tevékenységek és közösségi szerepvállalás

Stratégiai cél: A könyvtár, mint kulturális és közösségi tér növelje közvetlen társadalmi hatását.

Főbb intézkedések

- Közösségi programok: könyvklubok, szabadulósobák, társasjáték klubok.

- Iskolai Közösségi Szolgálat és iskolai közösségi programok lebonyolítása.
- Citizen Science – Közösségi Tudomány
- Az egyetem szellemi és tárgyi értékeinek megőrzéséhez és láthatóságának növeléséhez kapcsolódó lépések a kulturális örökségvédelem szempontjai szerint.
- Kiállítások, látogatóközpont és interaktív foglalkozások fenntartása.
- Zöld könyvtári és fenntarthatósági kezdeményezések.

6. Minőségbiztosítás és szervezetfejlesztés

Stratégiai cél: Minőségbiztosítási rendszer fenntartása és fejlesztése a szervezet hatékony és innovatív működésének érdekében.

Főbb intézkedések

- A Minősített Könyvtár címhez kapcsolódó feladatok, új innovációk.
- Szakmai és kompetenciafejlesztő képzések (például MI- és technológiai készségek fejlesztése, AI modellek tesztelése)
- Marketing- és kommunikációs tevékenység folyamatos fejlesztése.
- Adminisztratív, pénzügyi és stratégiai tervezési folyamatok (jelentések, eszközbeszerzés, kockázatkezelés).

VI. Végrehajtási terv

A végrehajtási tervben átlátható módon rögzítettük, hogy a kapcsolódó célokhoz milyen intézkedések, milyen ütemezéssel és kikkel közreműködve valósulnak meg az elkövetkezendő években.

Meghatározás	Kapcsolódó cél	Intézkedések	Ütemezés	Közreműködők
I. Tanulástámogatás és hallgatói élmény fejlesztése	A könyvtár aktív partner a tanulási folyamatban, növeli a hallgatói elégedettséget és kompetenciát	Könyvtár- és adatbázishasználat, valamint kutatómódszertan oktatás beépülése az egyetemi képzés minden szintjén (kötelezően választható tárgy)	2027-2028	Oktatásszervezési Igazgatóság EKL munkatársak
		Hallgatói szolgáltatások fejlesztése	2026-2027	HÖK, DÖK EKL munkatársak Szolgáltatási és Brand Igazgatóság
		Tanulási terek korszerűsítése	2026-2030	Uni-Famulus Kft.
		Könyvtári terek nyitvatartási idejének hosszabbítása	2028-2030	HÖK Uni-Famulus Kft.
		Kapcsolódás középiskolai tehetségprogramokhoz, kapcsolatfelvétel, program kidolgozása, elindítása	2028-2030	Szolgáltatási és Brand Igazgatóság Köznevelési, Szakképzési Kooperációs és Módszertani Igazgatóság Tehetségsegítő Tanács
II. Kutatástámogatás, gyűjtemény és digitális infrastruktúra	Korszerű információs infrastruktúra biztosítása a tudományos kiválóság támogatására	Hatékony gyűjteményfejlesztési és a hozzá kapcsolódó szolgáltatás kialakítása	2026-2028	EKL munkatársak SZE oktatók, kutatók
		Integrált könyvtári rendszer cseréje NFC technológiával kompatibilis, hozzá kapcsolódó smart állományvédelmi és látogatószámláló kapu	2030	Monguz Kft. Clarivate
		Digitális repozitórium és levéltári digitalizálás folyamatának kialakítása és dokumentumok feltöltése	2026-2030	Monguz Kft.

		Egyetemi kiadványok repozitálása	2026-2027	SZE oktatók, kutatók EKL munkatársak Monguz Kft.
		Az MTMT-ben rögzített egyetemi tudományos publikációk és jegyzetek repozitálása	2026-2030	SZE oktatók, kutatók EKL munkatársak Monguz Kft.
		Kutatási adatrepozitárium kialakítása	2030	Monguz Kft. Clarivate
		Adatbázisokhoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése	2026-2030	Monguz Kft. Clarivate
		Muzeális gyűjtemény és levéltári iratanyag feldolgozása és digitalizálása	2026-2028	Munkatársak, Monguz Kft., READ COOP Transkribus
III. Publikálostámogatás és tudománymetria	Publikációs eredményesség növelése és nemzetközi láthatóság erősítése	SZE publikációk feldolgozása és láthatóság növelése	2026-2030	Munkatársak, SZE szervezeti egységek, Universitas Kft.
		Publikálostámogatási tanácsadás és a hozzá kapcsolódó szolgáltatás kialakítása	2026-2030	SZE Oktatók , kutatók
		Tudománymetriai szolgáltatások, rangsoradat-elemzés	2026-2030	SZE szervezeti egységek, dékánok, oktatók, kutatók
		SZE folyóiratok indexelése, nemzetközi láthatóság növelése	2028-2030	SZE folyóiratokhoz kapcsolódó szervezeti egységek
IV. Nemzetközi kapcsolatok és hálózatok	Az EKL nemzetközi szakmai hálózatok aktív tagja legyen	Részvétel közgyűjteményi szervezetekben	2027-2028	MKE, EKK, Nemzetközi Igazgatóság
		Nemzetközi hallgatói szolgáltatások bővítése	2026-2030	Nemzetközi Igazgatóság, Nyelvi és Kulturális Központ, oktatók
		Nemzetközi kapcsolatok erősítése, közgyűjteményi konferenciák szervezése	2029-2030	Nemzetközi Igazgatóság, MKE, EKK

V. Nyilvános könyvtári szerep	Közösségi és harmadik missziós hatás növelése	Közösségi programok szervezése (könyvklubok, szabadulósobák, társasjáték klubok, kvíz estek)	2026-2030	SZE szervezeti egységek, HÖK, DÖK
		Iskolai közösségi programok	2026-2030	Szolgáltatási és Brand Igazgatóság, Középiskolák
		Citizen Science - Közösségi Tudomány	2029-2030	MKE, SZE szervezeti egységek
		Kiállítások és látogatóközpont fenntartása	2026-2030	Hanság Múzeum
		Zöld könyvtári kezdményezések	2026-2030	MKE
VI. Minőségbiztosítás és szervezetfejlesztés	Professzionális működés, minőség folyamatos fejlesztése	Minőségbiztosítási rendszer fenntartása	2026-2030	SZE minőségügy
		Munkatársi képzések (AI, digitális készségek)	2026-2030	AI- és Jövőstratégiák Központ
		AI modellek tesztelése	2026-2030	AI- és Jövőstratégiák Központ
		Marketing- és kommunikáció fejlesztése	2026-2030	Szolgáltatási és Brand Igazgatóság
		Adminisztratív, pénzügyi és stratégiai tervezés	2026-2030	Humán erőforrás Igazgatóság és Pénzügyi és Számveteli Igazgatóság

Záradék

A Széchenyi István Egyetem Egyetemi Könyvtár és Levéltár 2026–2030 közötti időszakra szóló stratégiai tervét a SZE Irányító Testülete (IT) a 75/2026. (03. 23.) számú határozatával 2026. március 23-án jóváhagyta.